

Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji

Biotehnički institut - Trg Kralja Nikole bb, 81000 Podgorica
Tel: 081 206 713 Fax: 081 206 712 Mail: extension-pg@cg.yu

TEHNOLOGIJA GAJENJA RENA

Ren je povrtarska kultura koja se uzgaja zbog ljutog, zadebljalog podzemnog stabla (korjena), ali je i lišće takođe jestivo. Za razliku od korjena, manje je ljuto, a bogato je vitaminima, hlorofilom i mineralnim solima. Koristi se kao dodatak salati i u obliku variva. Ljekovita svojstva rena koriste se u liječenju bronhitisa, asme, jetre, opekotina, herpesa, a štiti i od prehlade.

To je višegodišnja biljka, koja u drugoj godini razvija cvjetonosno stablo.

Međutim, za ishranu se koristi korjen jednogodišnjeg ili dvogodišnjeg rena.

Optimalna temperatura za rast je 17-

20°C, a klijanje i nicanje započinje već na 3-4°C. Dobro podnosi hladnoću, ali mlade biljke stradaju već na -6°C.

Ima skromne zahtjeve prema svjetlosti, tako da uspijeva i na zasjenjenim mjestima, ali zbog velike lisne mase potrebno mu je dosta vode. Međutim, u uslovima prevelike vlage postane vodena i često truli, dok pri nedostatku vode kvalitet korjena opada.

Ren najbolje uspijeva na plodnim, srednje lakim, odnosno srednje teškim zemljištima, sa neutralnom ili slabo kiselom reakcijom zemljišta, pH 6,5-7. Na teškom zemljištu korjen se grana, krivi i veoma je ljut, dok na suviše lakom nije ukusan. Posebno su dobre rječne doline, zbog povećane vlažnosti vazduha i zemljišta.

Dolazi na prvo mjesto u plodoredu, kada se uzgaja kao jednogodišnja kultura. Najčešći i najbolji predusjevi su strna žita, posebno pšenica, zatim mahunjače, odnosno razne leguminoze. On nije dobar kao predusjev, jer se regeneriše i postaje korov. Zbog toga, poslije rena treba gajiti trave, odnosno kulture sa jakim korjenom i velikom nadzemnom masom, (kukuruz, sirak, tikve, suncokret...), a u clju uništavanja samoniklih biljaka.

Sjeme se teško formira i zato se uglavnom razmnožava vegetativno, odnosno korjenovim reznicama, koje se dobiju od bočnih žila. Reznice se pripremaju tokom vađenja rena, obično u kasnu jesen. Da bi se izbjeglo obrnuto postav-

ljanje u zemlju, gornji kraj se presječe ravno, a donji ukoso.

Reznice mogu da se sade kasno u jesen ili se do proljeća čuvaju na hladnom mjestu, najbolje u vlažnom pijesku, za proljećnu sadnju. Uglavnom se koristi proljećna sadnja, ali ren dobro podnosi i jesenju sadnju. Od jedne biljke se u prosjeku dobije 3-4 reznice, a može i više. Dobar prinos ostvaruju kada su oko 1 cm debljine i dužine 20-25 cm.

Nakon vađenja ren treba što prije da se uskladišti. Kod brze potrošnje, odmah se čisti od zemlje i uklanjaju se žile od kojih će se pripremati reznice. Najčešće se čuva u podrumu ili trapu, ali se zbog lakšeg kontrolisanja temperature, vlažnosti vazduha i zdravstvenog stanja korjena, preporučuje čuvanje u podrumu. Optimalni uslovi skladištenja su u hladnjačama ili specijalnim skladištima, na temperaturi od 0-1° C, pri relativnoj vlažnosti vazduha od 85-90%.

Najčešće se sadi u brazde, na dubini od oko 10cm. Preporučuje se kosa sadnja, a vrhovi reznica treba da budu 5-6cm ispod površine zemlje.

Kod đubrenja, koriste se organska i mineralna đubriva. Ren najbolje uspijeva uz đubrenje organskim đubrivima, a stajnjak se unosi u jesen zajedno sa dubokim oranjem. Mineralna đubriva se koriste pred sadnju rena i u toku vegetacije.

Azot utiče na rast lišća, a posebno korjena, ali preobilnim đubrenjem azotom potencira se rast lišća na račun korjena, produžava vegetacija i pogoršava hemijski sastav korjena. Fosfor je važan za formiranje korjena, a kalijum za optimalan sadržaj suve materije, šećera i otpornost biljaka. U početku vegetacije više se troši azot, u fazi debljanja korjena kalijum, dok je uzimanje fosfora prilično ravnomjerno. Način đubrenja i količina mineralnih hranjiva zavise od plodnosti zemljišta i tipa proizvodnje.

Visok prinos se postiže kvalitetnom osnovnom obradom na dubini 20-25 cm. Gaji se na ravnoj površini, dok su bankovi pogodniji za teže i vlažno tlo.

U toku vegetacije treba odraditi 2-3 okopavanja, s tim da se prvo okopavanje uradi desetak dana nakon nicanja, a u povoljnim vremenskim uslovima ren nikne za 20-25 dana.

Biljke se u vegetaciji štite od korova, bolesti i štetočina i nekoliko puta kultiviraju, prihranjuju i zalivaju. Prinos dostiže 10-15 t/ha, od čega je oko 60% tržišni ren, a ostatak se koristi kao reznice.

Branka Nikolić, dipl. ing.
Stručni saradnik za ratarstvo i povrtarstvo